

PRAVILNIK

o radu računarske mreže HemNet

Organizacija mreže

HemNet (u daljem tekstu: Mreža) je računarska mreža koja povezuje računare Hemijskog fakulteta (u daljem tekstu: Fakultet) i Centra za hemiju IHTM-a (u daljem tekstu: Centar). Ona predstavlja računarsku mrežnu strukturu inicijalno zajednički razvijenu od strane Hemijskog fakulteta i Centra za hemiju IHTM, a u skladu sa prethodno potpisanim Ugovorom o formiranju mreže.

U skladu sa dogovorom Fakulteta i Centra finansiranje se vrši u skladu u odnosu koji odgovara broju korisnika Fakultete i Centra. Osim ovih izvora finansiranja, moguće je, uz odobrenje uprava Fakulteta i Centra, prihvatiti i dobronamerne sponzorske donacije, u opremi ili nekom drugom obliku.

Cilj Mreže je da korisnicima omogući upotrebu osnovnih servisa Interneta, uključujući nesmetan i efikasan promet elektronske pošte.

Računarska mreža je apsolutno neprofitna, i za usluge i servise lokalnim korisnicima se ne naplaćuje nikakava nadoknada, osim neophodnih materijalnih troškova za priključenje pojedinih računara i neizbežnih troškova održavanja.

Korisnici Mreže - dodeljivanje IP adresa

Mrežnu strukturu koriste Fakultet i Centar. IP adrese mreže su u opsegu C-klase 147.91.70.x, koja je u vlasništvu Fakulteta, i donjoj polovini C-klase 147.91.69.x (IP brojevi 147.91.69.0-127), koja pripada Centru.

Pravo na korišćenje ovog mrežnog adresnog prostora i usluga Mreže imaju svi stalno zaposleni na Fakultetu i u Centru, kao i stalni saradnici na važnim projektima, a na zahtev rukovodioca projekta. Rukovodilac projekta je dužan da obavesti administratore mreže o prestanku saradnje saradnika na projektu. Izuzetno, uz dozvolu i međusobni dogovor uprava Fakulteta i Centra, korišćenje mreže može biti omogućeno i trećim licima, koja saraduju na zajedničkim projektima i istraživanjima, ali na ograničen, unapred poznat vremenski period i pod tačno definisanim uslovima.

Svi studenti Fakulteta imaju pravo na sopstvene naloge na Mreži u okviru studentskih servisa. Studentski nalog traje jednu školsku godinu.

Prilikom priključivanja računara odgovorno lice svojim potpisom potvrđuje da je upoznato sa sadržajem ovog Pravilnika i da prihvata odredbe u njemu.

Radi otvaranja naloga na Mreži korisnici treba da se jave administratorima.

Administriranje Mreže

Za rad Mreže je zadužen Odbor za mrežu koji u osnovnom sastavu čine Supervizor Mreže, glavni administratori Mreže i pomoćni administratori. U slučaju kada odluke nisu vezane samo za tehničku organizaciju i funkcionalnost mreže, Odbor se proširuje Dekanom Fakulteta i Direktorom Centra, ili po jednim licem ovlašćenim od strane Dekana, odnosno Direktora. Odluke u vezi sa funkcionisanjem mreže donosi Odbor sa Supervizorom na čelu, dok o važnijim stvarima odluke mogu donositi samo Dekan i Direktor Centra konsenzusom (uz prethodnu konsultaciju svojih upravnih organa i veća, ako to zahteva njihova organizacija i statut) uz konsultaciju sa Odborom, prvenstveno imajući na umu potrebu za efikasnim funkcionisanjem Mreže.

Supervizora Mreže imenuju dogovorno Dekan i Direktor Centra, a imenuje se na određeno vreme iz redova nastavnika i saradnika Hemijskog fakulteta ili Centra, imajući u vidu njegove afinitete, iskustvo i neophodno poznavanje problematike, kao i eventualne reference iz oblasti računara i računarskih komunikacija. Glavne administratore Mreže, po jednog sa Fakulteta i iz Centra, imenuje Supervizor iz redova zaposlenih na Fakultetu, odnosno Centru, u skladu sa potrebnim kvalifikacijama za ovo radno mesto. Odbor se sastaje u osnovnom sastavu najmanje tromesečno ili češće prema potrebi, a u proširenom sastavu prema potrebi, na zahtev Supervizora i/ili glavnih administratora ili Uprave Fakulteta, odnosno Centra.

Odbor je zadužen za praćenje i obezbeđivanje rada mreže, tehničku ispravnost mrežne strukture i sigurnost rada mreže. Odbor ima pravo i obavezu da obaveštava Osnivače o stanju Mreže, njenim potrebama i da predlaže dalji razvoj Mreže.

Osim ovoga, Odbor je zadužen za održavanje kontakata sa ostalim sličnim službama u zemlji (administratori LOSTUD mreže, RCUB, YU NIC i slično) i inostranstvu, i da o svim važnijim aspektima tih kontakata informiše Uprave Fakulteta i Centra.

Zadatak administratora mreže je:

- da obezbede ispravno funkcionisanje i razvoj mrežne strukture i mrežnih servisa u obimu u kome to trenutne mogućnosti dopuštaju, i to prvenstveno serverskih računara i koncentratora (*switch*-eva i *hub*-ova) kao i kablovskih veza između koncentratora i do klijentskih računara;
- instaliranje, konfigurisanje i održavanje servera i mrežne infrastrukture (aktivne i pasivne);
- kompletno održavanje računara koje koriste službe Hemijskog fakulteta (računovodstvo, magacin, biblioteka, telefonska centrala, studentska služba, sekretarijat...);
- povezivanje svih ostalih računara na HemNet i podešavanje operativnih sistema za korišćenje ove veze.

Pomoćni administratori su zaduženi za dežurstva u Računarskoj učionici, za održavanje računara u Učionici, za pomoć korisnicima Učionice u korišćenju mrežnih servisa, i za pomoć glavnim administratorima mreže.

Glavni i pomoćni administratori mogu da pruže usluge održavanja personalnih računara korisnima Mreže, ali se te usluge posebno naplaćuju.

Glavni i pomoćni administratori Mreže su zaduženi za održavanje korisničkih naloga, otvaranje novih naloga i zatvaranje isteklih. Osim ovoga, administratori imaju pravo i dužnost da obavljaju sve radnje povezane sa održavanjem i funkcionisanje mreže koje su uobičajene za lokalne računarske mreže, i za servisiranje web prezentacije Fakulteta i Centra.

Odbor će učiniti sve što je u njegovoj moći da očuva privatnost i tajnost podataka na Mreži. Pristup tim podacima će se omogućiti samo u slučajevima regulisanim primarnim zakonima i Ustavom Srbije i SCG.

Priključivanje novih računara na Mrežu

Da bi se računar priključio na Mrežu, potrebno je da postoji pasivna mrežna struktura (UTP kabl, utičnica) i slobodno priključno mesto na aktivnoj opremi, kao i da računar ispuni minimalne razumne tehničke zahteve propisane od strane Odbora. U cilju zaštite ostalih korisnika Mreže, računari koji svojom opremom ne odgovaraju dogovorenim tehničkim standardima neće moći da se priključe na Mrežu.

Promena strukture Mreže, priključivanje računara, relokacija mrežnih konekcija, promena IP adresa, otvaranje naloga i ostale radnje i postupci vezani za mrežu i mrežnu strukturu su u isključivoj nadležnosti Supervizora i glavnih administratora. Korisnici ne smeju sami postavljati mrežne kablove, neovlašćeno granati mrežnu strukturu ili postavljati aktivnu i/ili pasivnu opremu bez znanja Odbora.

Postupci iz prethodnog stava se mogu ostvariti uz nadzor i prema preporukama Odbora. Na korisnikov pismeni zahtev (koji može biti dostavljen elektronskom poštom), Odbor je dužan da odgovori u najkraćem mogućem roku, a najduže za nedelju dana (sem u vreme godišnjih odmora).

Obaveze korisnika Mreže

1. Za svaki nalog odgovoran je lično njegov korisnik, što i potvrđuje potpisom na prijavi/pristupnici.
2. Korisnik mrežu koristi tako da ni na koji način ne ugrožava ostale korisnike ili im onemogućava ili otežava rad.
3. Pristup nalogu se ni u kom slučaju ne sme omogućiti trećem licu, bilo da je u pitanju privremen pristup ili otkrivanje lozinke za pristup. Korisnik je dužan da poštuje pravila o kreiranju i promeni lozinke za pristup sistemu, sa čime će biti upoznat prilikom otvaranja naloga.
4. Korisnik je dužan da u slučaju dužeg odsustvovanja (više od 30 dana) unapred obavesti Supervizora ili administratore, i sa njima se dogovori o statusu svog naloga u tom periodu (privremeno blokiranje pristupa, prosleđivanje pošte - *e-mail forwarding* i slično).

5. Korisnik je dužan da poštuje pravila ponašanja svih servisa kojima pristupa preko Mreže (SciFinder, *on-line* časopisi, itsl). Korisnik je dužan da poštuje pravila lepog ponašanja na mreži ("netiquette") pri komunikaciji i kontaktu sa drugim korisnicima mreže. Ova pravila nisu ovde data specifično, pošto spadaju u oblast opšte kulture komunikacija i svaki korisnik je dužan da se upozna sa njima. Kao početni i dovoljan izvor informacija mogu da posluže adrese date na stranici: <http://helix.chem.bg.ac.yu/hemnet/index.html#pravilnik>.

Prava korisnika Mreže

1. Svi korisnici su ravnopravni u pogledu pristupa i korišćenja resursa Mreže. U izuzetnom slučaju, Supervizor ili glavni administrator može pojedinim korisnicima da poveća prava na njihov zahtev, ali samo na ograničen vremenski period i u slučaju da to ni u kom slučaju ne ugrožava ostale korisnike. Ovakav zahtev se mora pismeno dostaviti administratorima mreže i obrazložiti.

2. Ne postoje direktna ograničenja za količinu primljene pošte ili zauzetosti resursa (prostora na disku) osim onih koje nalaže lepo ponašanje i kolegijalnost. Korisnik koji izade iz ovih okvira će biti prvo upozoren, a ako nastavi sa lošom praksom, nalog će mu biti privremeno zatvoren. Supervizor i administratori mogu da donesu odluku o uvođenju mail i disk kvota, ukoliko se to pokaže kao neophodno.

3. Korisnici su sami odgovorni za odobravanje ili neodobravanje pristupa svojim lokalnim računarima i podacima na njima, kao i štampačima putem deljenja resursa u Operativnim sistemima. Slobodni su da, uz prethodno obaveštavanje Odbora, formiraju zasebne radne grupe. U slučaju da korisnici ovim ometaju ili ugrožavaju funkcionisanje Mreže, nerazumno povećavaju mrežni promet, i ometaju ili ugrožavaju rad drugih korisnika, Supervizor i administratori mogu da im bez prethodnog obaveštenja prekinu vezu sa Mrežom.

4. Pristup sistemu je moguć sa bilo kog drugog mrežnog sistema, ali Supervizor i administratori zadržavaju pravo da to ograniče u slučaju ugrožene sigurnosti mreže.

Ostale odredbe

Postavljanje Web, FTP, e-Mail, dial-in servera i sličnih mrežnih servisa na korisničkim računarima moguće je samo uz odobrenja Odbora.

Korisnik može da postavi sopstvenu Web prezentaciju na sistem, u dogovoru sa administratorom. Za sadržaj te Web prezentacije u potpunosti odgovara sam korisnik. Sadržaj Web prezentacija ne sme da bude komercijalan ni u kom pogledu, niti sme da vredi nečija etnička, religiozna ili rasna osećanja. U slučaju prekršaja ili pritužbe, supervizor ili administratori će odmah onemogućiti pristup toj prezentaciji. Konačnu odluku o izmeni sadržaja ili brisanju strane donosi Odbor mreže u proširenom sastavu. Fakultet i Centar, kao osnivači Mreže, postavljaju sopstvene Web prezentacije na isti način, s tim što su dužne da obaveste Supervizora ko je osoba zadužena za njihovo održavanje.

U slučaju prekršaja nekog od ovih pravila, Supervizor i administratori imaju pravo da zatvore nalog ili ograniče njegovo korišćenje na neodređeno vreme, u skladu sa težinom prekršaja, a najmanje na 15 dana. Za povrede teže prirode, nalog se zatvara, a o prekršaju

se odlučuje u skladu sa odgovarajućim članom Statuta Hemijskog Fakulteta ili pred disciplinskom komisijom Centra.

Sve primedbe, predlozi i zahtevi se dostavljaju u pismenoj formi Supervizoru ili administratorima.

Beograd, 19. 4. 2004. godine

Direktor Centra
prof. dr Vlatka Vajs

Dekan Fakulteta
prof. dr Sofija Sovilj